

PLANIFICAREA ACȚIUNILOR COMPONENTEI PENTRU OPERAȚII PSIHLOGICE ÎN CADRUL PROCESULUI DE TARGETING

ACTIONS PLANNING OF PSYCHOLOGICAL COMPONENTS THROUGH TARGETING PROCESS

Lt.col.drd. Daniel POP*

Unul dintre elementele critice de care a depins, de-a lungul istoriei, succesul bătăliilor a fost tocmai targetingul. Astăzi, într-un mediu operațional așa de complex, identificarea, prioritizarea angajarea/atacarea țintelor are un rol și mai important în obținerea succesului unei campanii. Acesta are la bază tocmai abilitatea de a valorifica efectele obținute în cadrul unei acțiuni în scopul creșterii puterii de lovire pe întreg cuprinsul unei campanii, împotriva unui inamic dinamic și foarte adaptabil. Avantajele date de descoperirile tehnologice și armamentele de mare precizie ale armatelor moderne sunt contrabalansate de modul nealinier, asimetric, de acțiune a inamicului.

Parte indezirabilă a activității de stat major, „targetingul” a fost dezvoltat ca un întreg proces utilizat în planificarea, pregătirea, ducerea luptei și evaluarea acesteia iar statele majore l-au asimilat genului de activități continue în cadrul statului major și, în același timp, colaborative. Acest proces se bazează și urmărește mai degrabă crearea de efecte decât „cucerirea” unor obiective militare.

One of the most important facts, which influenced the success of fights through history, was actually the targeting. Nowadays, in such intricate operational environment both target development and prioritization have a more important function for the success of the military campaign. This fact is based on the ability to exploit the acquired effects during a military action in order to enhance the fight power within a certain military campaign, against a very flexible and dynamic enemy. The advantages, which have been given by the development of science and the accuracy of the modern weapons, are in balance with both asymmetric and non linear approaches for actions of the enemy.

As an undesirable activity of the military staff, the targeting was developed as an entire process used for planning, carry out and assessing the fight. The staff assimilated this process merely permanent but for common effort of staff activities. This process is based on acquired effects and tries to realise approaches more than to destroy military objectives.

Cuvinte-cheie: PSYOPS; targeting.

Keywords: PSYOPS; targeting.

Societatea modernă, oglindă a dezvoltării tehnologice și a exploziei domeniului informatic, vine cu provocări noi și în domeniul strategiilor și politicilor militare ale statelor. Ideea de demasificare a cerut implicit înlocuirea tuturor conceptelor legate de masivitatea forțelor, cu cea a mobilității și rapidității execuției. Automat, sistemul militar a reclamat mai multă precizie mergând până la renumitele concepte de „lovituri chirurgicale”. Acest lucru a fost posibil doar printr-o perfecționare

substanțială a procesului de luare a deciziei de către statele majore, a selectării și prioritizării țintelor, a repartiției judicioase a mijloacelor de lovire și a evidenței efectelor obținute. Totalitatea ideilor și concepțiilor care constituie partea teoretică a unui curent, a unui sistem generat de necesitatea planificării, pregătirii, executării și monitorizării într-o concepție unitară a aspectelor prezentate anterior a primit denumirea de „targeting”.

Unul dintre elementele critice de care a depins, de-a lungul istoriei, succesul bătăliilor a fost tocmai targetingul. Iar acum, într-un mediu operațional așa de complex ca cel al zilelor noastre, identificarea, prioritizarea angajarea/atacarea țintelor are un rol și mai important în obținerea succesului unei campanii.

*Brigada 81 Mecanizată „General Grigore Bălan”, Bistrița
e-mail: dan2003cj@yahoo.com

Acesta are la bază tocmai abilitatea de a valorifica efectele obținute în cadrul unei acțiuni în scopul creșterii puterii de lovire pe întreg cuprinsul unei campanii, împotriva unui inamic dinamic și foarte adaptabil. Aceste două aspecte legate de inamic măresc importanța targetingului pentru armatele zilelor noastre. Avantajele date de descoperirile tehnologice și armamentele de mare precizie ale armatelor moderne sunt contrabalansate de modul nealinier, asimetric de acțiune a inamicului.

În acest articol nu propun o reinventare a procesului de targeting prevăzut în doctrinele și manuale naționale și ale alinației, în același timp deja verificat, aprofundat, corectat și ajustat de către acțiunile din teatrele de operații la care armata română și alianța au luat parte în ultima decadă.

Considerații legale referitoare la targeting

Consider că înainte de a „vorbi” despre targeting ar fi indicat să înțelegem fundamentele principiilor doctrinare, motivul pentru care-l aplicăm, cum îl aplicăm și asta nu o putem realiza fără o abordare prin prisma relației dintre partea doctrinară și lege. Prin abordarea pe care mi-am propus-o în acest articol sunt obligat, practic, să mă refer la Doctrina Operațiilor Întrunite, deoarece este cea care prezintă principiile fundamentale care statuează angajarea forțelor armate și pe baza căreia comandantii de la toate nivelurile trebuie să asigure încadrarea acțiunilor forțelor din subordine pentru atingerea obiectivelor stabilite, în limitele legilor luptei armate.

La ora actuală, Doctrina operațiilor întrunite cuprinde practic ceea ce România a agreat să respecte din legislația internațională și binențeles din ceea ce a fost mai bun referitor la practicile operaționale. Fundamentele legilor moderne ale războiului sunt împărțite între regulile de ducere a războiului și regulile referitoare la tratamentul aplicat părților în conflict inclusiv al noncombatanților: Convențiile de la Haga și Geneva. În plus, Carta Națiunilor Unite statuează obligațiile statelor membre referitoare la modul de folosire a forței împotriva altor state. Legislația civilă, politica guvernului României, doctrinele de elaborare, regulile de angajare, toate acestea respectă aceste obligații internaționale la care am făcut referire anterior.

Am putea foarte ușor rezuma acest vast corp de legi și convenții la cinci principii aplicabile oricărui gen de operații. Primul, folosirea forței presupune existența unei necesități militare – un motiv temeinic de folosire a forței în vederea îndeplinirii misiunii. Al doilea, forța planificată nu trebuie să cauzeze populației civile și forțelor inamicului suferințe inutile. Al treilea, aplicarea forței trebuie să fie realizată făcându-se clar distincție între combatanți și necombatanți ținându-se seama de prevederile internaționale care specifică faptul că atacul direct al populației civile a unui stat este interzis. Ca urmare trebuie utilizate arme sau sisteme de armament de înaltă precizie care să poată permite ochirea cu acuratețe a țintelor militare nu și a celor civile ceea ce duce la ideea unei analize temeinice în cadrul procesului de targeting așa cum voi dezvolta, ulterior, în cadrul acestui articol. Al patrulea, operația militară propusă trebuie să fie proporțională, ceea ce presupune evitarea distrugerilor colaterale excesive pentru obținerea unui avantaj militar cu orice preț. Cel de-al cincilea, părțile implicate în conflict trebuie să dea dovadă de cavalerism, manifestând respect față de adversar și prizonierii rezultați din confruntare. Aplicând aceste principii se direcționează efectiv modul de folosire a forței în general și în particular deciziile individuale din cadrul procesului de targeting.

Targetarea unei entități și angajarea acesteia, prin mijloace noncinetice, generează multe deosebiri și restricții față de ceea ce militarul obișnuit cunoaște în cadrul targetării și angajării prin mijloace cinetice. Tocmai din aceste motive există restricții în executarea acțiunilor psihologice împotriva propriei populații, limitări în privința populației statelor aliate, în folosirea anumitor teme, imagini sau programe pentru campaniile psihologice etc.

În descrierile diverselor cicluri militare, termenul „targeting” adesea face referire la acțiunea militară de angajare sau de pregătire a angajării unui adversar. În mod oficial, Doctrina operațiilor întrunite ale SUA definește targetingul ca „procesul de selectare și prioritizare a țintelor și stabilirea angajării corespunzătoare, pe baza cerințelor operaționale și capacităților la dispoziție”¹. Această definiție surprinde clar că avem un proces *de selectare a țintei* și angajarea acesteia cu un mijloc de răspuns – *corespunzător*, ceea ce face trimitere subliminală la legile și la principiile războiului.

PSYOPS și targetingul

Targetingul operațiilor psihologice reprezintă practic o problemă complexă.

Ce este interesant este tocmai faptul că multe caracteristici specifice discrepanțelor dintre fazele doi și șase ale ciclului de targeting întrunit generate de elementele specifice PSYOPS fac parte, de asemenea, din sfera problemelor complexe, ele însele. Aceste probleme „extreme”, deoarece sunt ieșite un pic din tiparele planificatorului militar obișnuit cu targetarea specifică letalului, sunt dileme de complexitate ridicată care atunci când apar, referința față de succesul acțiunii are un grad de relativitate. Aceste probleme complexe sunt dinamice, instabile și impredictibile tocmai din cauza faptului amintit mai devreme că ele sunt datorate elementului social și naturii umane. Tocmai din acest motiv complexitatea internă a acestor probleme nu poate fi cu adevărat apreciată, iar o soluție iterată la început poate fi perimată într-un timp foarte scurt. Dacă urmărim răspunsuri, nu putem avea răspunsuri bune și răspunsuri rele, tocmai din motivele amintite, pentru că totul este impredictibil. În cele din urmă, menționez că în abordarea unui set de probleme complexe trebuie ținut seama că una le afectează pe toate generând reacții în lanț. De ce este greu? Din cauza variabilelor date de complexitatea socială, care nu este altceva decât o funcție a unui număr, poziții, context, organizații distincte, dinamicii de grup și, nu în ultimul rând, personalitatea individuală a echipei care trebuie să găsească soluția unei anume probleme complexe². Desigur, militarii profesioniști sunt familiarizați cu problemele complexe, deoarece ele izvorăsc tocmai din complexitatea războiului și confruntărilor. Ideea lui Clausewitz, de ceață a războiului, fricțiune și incertitudine, a evidențiat clar fenomenul „problemei complexe”. Care este legătura dintre complexitatea unei probleme și targetingul PSYOPS? Prima ar veni din complexitatea socială, organizarea și însemnătatea, rolul fiecărui tip de celulă care trebuie să genereze efecte, practic crează multiple poziții interesate de problemă. Persoanele care ocupă aceste poziții sau care sunt încadrate pe aceste poziții generează puncte de vedere diferite și soluții diferite. A doua vine din dezvoltarea tehnică și din faptul că deși tehnica sprijină acțiunea PSYOPS, un sistem numeric linear de ierarhizare a țintelor reprezintă o singură scară a valorilor care în cazul umanului și

impredictibilității acesteia crează o falsă impresie de cunoaștere a modului de abordare a problemei.

În cele din urmă pentru împrejurări complexe, cum sunt domeniul informațional și cognitiv, e bine să ținem în minte aspectul problemei complexe pentru a evita predicțiile greșite. Deoarece problematica complexă nu este element de noutate pentru militari, cunoașterea fenomenului generează totuși o bună apreciere și înțelegere a complexității targetingului PSYOPS.

Ca să sintetizez această abordare, menționez că targetingul, sprijinul întrunit de foc, amândouă și în plus și sprijinul mijloacelor noncinetice derivă din ghidul comandantului și din concepția campaniei sau a operației. Pentru a putea angaja în mod eficient toate aceste forțe întrinite, participante la o operație împotriva unui adversar, comandantul acestor forțe trebuie să prioritizeze, deconflictizeze și sincronizeze toate acțiunile acestor forțe.

Din punctul de vedere al structurii de PSYOPS, cei ce utilizează prima dată matricea ca un instrument sunt cei de la J-3 al JOPTF pentru jocul de război al efectelor posibile, ale PSYOPS, acțiunilor psihologice (de impact) sau alte activități în relație cu acestea sau cooperare și sprijin. Aceasta în scopul secvenționării și etapizării acțiunilor psihologice, realizării unității de efort și prioritizării produselor psihologice. Matricea trebuie să aibă un format recunoscut de către toți ceilalți planificatori ai forțelor convenționale din diferite domenii de activitate ale statului major și în același timp trebuie să furnizeze un proces de integrare lină a acțiunilor nonletale specifice PSYOPS în standardul arhitectural al sprijinului de foc.

Procesul de targeting al PSYOPS este unul dintre cele mai importante elemente ale procesului de planificare ale PSYOPS. Tocmai acest lucru realizează acest proces, sincronizarea planului PSYOPS cu OPLAN-ul comandantului sprijinit. Matricea și formatul produselor rezultate trebuie să fie același ca cele utilizate de ceilalți planificatori din statul major pentru a le furniza mai ușor acestora indicii de conexiune și linkurile ce ar putea fi folosite.

Pentru a menține același cadru de referință, planificatorii PSYOPS trebuie să folosească aceeași terminologie ca și ceilalți planificatori cu care ei interacționează, cum ar fi:

- *Legături:* conexiuni umane sau mecanice/electronice între noduri;
- *Noduri:* centre cheie de putere și influență, umane, mecanice și electronice;
- *Factori umani:* informații, atitudini, emoții, credințe, valori, moral, personalitate etc.;
- *Sisteme de armament:* sisteme mecanice sau umane (sinucigași);
- *Baze de date:* date computerizate, softuri, hard-uri, media electronică.

Un nod important este un element, poziție, entitate de comunicație a cărui distrugere sau întrerupere are un impact imediat asupra abilităților adversarului degradându-le.

Un nod vulnerabil este acela propozabil pentru atacurile PSYOPS, o țintă realistă, accesibilă mijloacelor de care dispune structura respectivă sau ale altei structuri, însă date în întărire sau sprijin unui anume comandant.

angajarea. Coloana șase este evenimentul care va indica JPOTF să execute acțiunea psihologică împotriva țintei targetate. Coloana a șaptea descrie acțiunea psihologică în sine. În coloana opt găsim precizări referitoare la angajarea țintei oferite pe baza analizei audienței țintă și a analizei misiunii. Coloana a noua este sursa pentru feedbackul acțiunii psihologice. În coloana a zecea se descrie efectul dorit al acțiunii psihologice.

Garantarea sincronizării acțiunilor letale cu cele nonletale se poate realiza doar prin includerea procesului de targeting al PSYOPS în cel al structurii în sprijinul căreia se execută misiunile.

Concluzie

Consider că, din punct de vedere doctrinar și funcțional, acțiunile psihologice își regăsesc un ecou în toate cele șase faze ale ciclului de targeting întrunit. Dintre toate cele șase faze, din punctul

Matricea de targeting PSYOPS ³ (o variantă)

Ținta#	Prioritatea	HVT/HPT	Tipul țintei	Cerințe prioritare de informații PSYOPS	Declanșator	Acțiunea psihologică	Instrucțiuni de atac	Feed back	Efect planificat
1									
2									
3									
4									

Prima coloană desemnează numărul de ținte. Se poate executa orice număr de acțiuni psihologice împotriva aceleași ținte. A doua coloană desemnează prioritatea țintei stabilită pe baza analizei audienței țintă și ghidului comandantului unității în folosul căruia se execută acțiunea psihologică. J3 și cu centrul de desfășurare al operațiilor psihologice stabilesc prioritatea. A treia coloană este simplă și cuprinde un răspuns sub forma unui „da” sau „nu” pentru criteriile HVT sau HPT. A patra coloană identifică tipul de țintă de angajat (nod, factor uman etc.). A cincea coloană conține pe scurt nevoile de informații necesare să ghideze atacul/

meu de vedere, fazele unu și trei nu ridică probleme funcționale și doctrinare, fiind cele mai eficiente.

Fazele patru și cinci, de asemenea, nu ridică probleme doctrinare, deoarece sunt făcute specificații în literatura de specialitate, însă din punct de vedere funcțional prezintă unele limitări care pot fi rezolvate prin activitatea de stat major, prin tot ceea ce presupune integrarea pe verticală și orizontală și bineînțeles mai depinde și de modul de realizare a managementului informației și procedurile referitoare la autoritatea care aprobă produsele și acțiunea psihologică.

În timp ce targetingul întrunit sprijină integrarea PSYOPS, în fazele doi și șase, problemele funcționale s-ar putea să îngreuneze sau să înfrâneze procesul. Acest lucru este ușor totuși de îndepărtat sau de soluționat prin încadrarea ofițerilor pe posturi în funcție de antrenamentul și deprinderile pe care le au. Astfel, pozițiile în cadrul celulelor de target vor fi ocupate cu personal care nu doar ocupă funcția, ci și este în măsură să soluționeze problemele de gen.

Ca o recomandare, susțin ideea că înainte de a fi încadrați pe o funcție specifică domeniului PSYOPS sau altor capacități ale INFO OPS, ofițerii trebuie să urmeze o formă de pregătire care să le furnizeze deprinderile necesare în acest domeniu.

Deficiențele de evaluare din cadrul fazei a șasea, a efectelor generate de mijloacele nonletale, implicit au origini în existența unor deficiențe legate de aceste ținte identificate și prioritizate în faza a doua. Acest lucru sugerează că faza a doua, de stabilire a țintelor, necesită abilități, bineînțelese limitate (de natura umană a țintei), de precizie, prestabilire a efectelor dorite, pentru a putea stabili țintele și ulterior a le prioritiza pe cele validate. Ca urmare, menționez că din perspectiva PSYOPS există discrepanță nu doar în cadrul fazei a doua și fazei a șasea, ci chiar între cele două faze ale ciclului de targeting întrunit, în ciuda numărului și a ordinii lor în cadrul ciclului, ele fiind în conexiune directă practic.

Discrepanțele fazelor a doua și a șasea prezintă, deopotrivă, o mare provocare pentru planificatorul militar, dar și un mare spațiu de manevră pentru îmbunătățire.

NOTE:

1 JP 1-02, Department of defence Dictionary of Military and Associated Terms, 8 November 2010 (accesat 16 martie 2015) 362, http://www.dtic.mil/doctrine/new_pubs/jpl_02.pdf

2 E. Jeffrey Conklin, *Harta dialogului: făurirea unei înțelegeri comune a problemelor complexe*, Chester, Anglia, Wiley, 2006.

3 FM 3-05.301 (FM 33-1-1) MCRP 3-40.6A *Tactici, Tehnici și Proceduri ale Operațiilor Psihologice*, Decembrie 2013.

BIBLIOGRAFIE

JP 1-02, Department of defence, Dictionary of Military and Associated Terms, 8 november 2010 (accesat la 16 martie 2015) 362, http://www.dtic.mil/doctrine/new_pubs/jpl_02.pdf

FM 3-05.301 (FM 33-1-1) MCRP 3-40.6A *Tactici, Tehnici și Proceduri ale Operațiilor Psihologice*, decembrie 2013.

Dr. Archetti Cristina, *Comunicația și contraterorismul în era digitală*, Sesiunea de Comunicări Strategice NATO: Analiza audienței țintă, măsurarea efectelor și „contra-propaganda”, 04-05 iunie 2014.

Conklin E. Jeffrey, *Harta dialogului: făurirea unei înțelegeri comune a problemelor complexe*, Chester, Anglia, Wiley, 2006.